

EKONOMICKÁ FAKULTA TUL

Centrum oceňování majetku

TECHNICKÁ
UNIVERZITA
V LIBERCI

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Národní
plán
obnovy

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Specializační studium Oceňování obchodních závodů (podniků) Manažerské účetnictví

Ing. Lenka Strýčková, Ph.D.

+420 485 352 369

lenka.stryckova@tul.cz

www.com.tul.cz

11. Rozpočetnictví, moderní systémy rozpočtování.

Rozpočetnictví (*budgeting*)

- jeden ze základních manažerských a ekonomických nástrojů sloužících k podnikovému řízení
- v současné podnikové praxi – **velmi vysoká důležitost** (zejm. z hlediska jeho schopnosti plánovat a kontrolovat vývoj ek. ukazatelů podniku a provádět odpovědnostní kontrolu řídicích pracovníků na všech úrovních řízení)

System plánů a rozpočtů – vymezení pojmů

- **Plánování** (*planning*) – **obecný proces** formulování cílů a cest jejich dosahování, bez významného rozlišení subjektu nebo úrovně řízení
- **Plán** – formalizovaný výstup tohoto procesu, primárně vyjadřující věcně (naturálně) stanovené cíle
- **Rozpočtování** (*budgeting*) - proces formulování **hodnotově** vyjádřených cílů
- **Rozpočet** (*budget*) – hodnotový nástroj, výstup rozpočtování

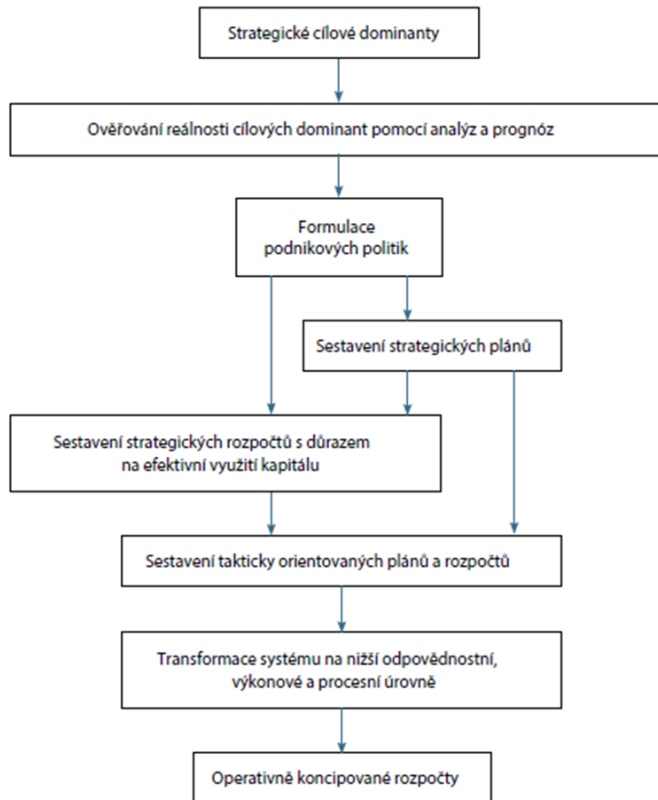
System plánů a rozpočtů – vymezení pojmů

- **Podniková politika** (*company policy*) – nástroj (způsob) slovního vymezení strategických cílů daných pozicí podniku a jeho vztahem k okolí;
- **Plán** – nástroj konkretizující cíle podniku (jako celku), vyjádřen hodnotově, naturálně, příp. slovně;
- **Rozpočet** – konkretizuje cíle dané plánem do kratších období, promítá je do úkolů podnikových činností, procesů, útvarů – vyjádřen pouze hodnotově.

System plánů a rozpočtů – vymezení pojmů

- V průběhu času a zejména v souvislosti s rozvojem manažerského účetnictví se vyvíjel i názor na jeho vztah k systému plánů a rozpočtů → v současné době lze konstatovat, že v zásadě celý **system rozpočtů** se považuje za **součást široce pojatého manažerského účetnictví**.
- Naopak **podnikové politiky** a naturálně vyjádřené cíle, resp. prostředky jejich dosažení, jsou chápány sice jako úzce spjaté, nicméně již oddělené subsystémy **informačního systému** podniku.

Vztah podnikových politik k plánům a rozpočtům

Rozpočetnictví

- stejně jako jiné manažerské a ekonomické nástroje doznala i oblast rozpočetnictví v uplynulých letech významných změn
→ **tvorba, sestavování a vyhodnocování rozpočtů** patří dodnes k základním předmětům činnosti pracovníků ekonomických útvarů

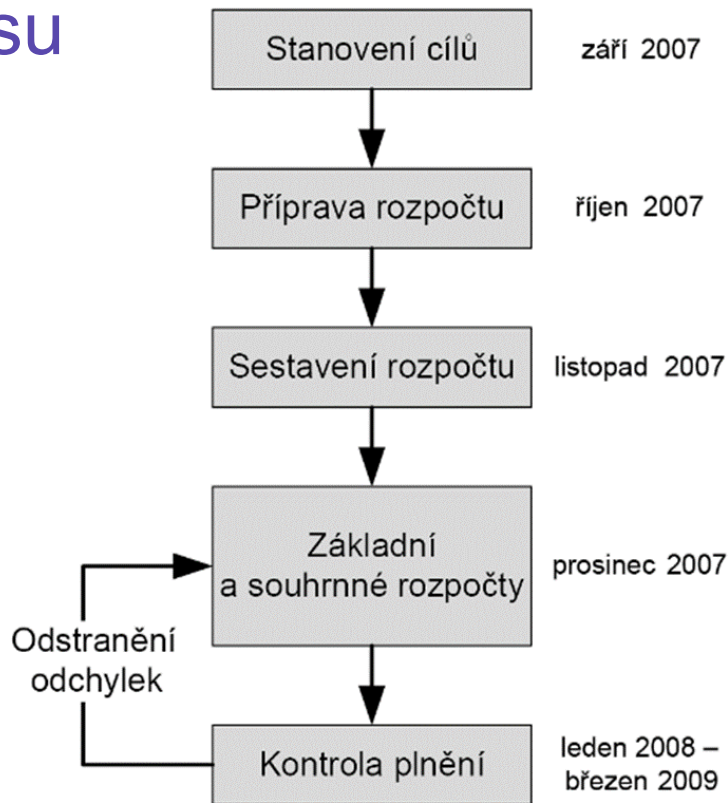
Funkce rozpočtnictví

- a) **plánovací** – určuje cíle vývoje hodnotových veličin v daném období (dlouhodobé rozpočty → více než 1 rok, krátkodobé rozpočty → 1 rok) a rozděluje je na kratší období
- b) **koordinační** – řídí a usměrňuje činnost VP středisek, která se podílejí na tvorbě i plnění rozpočtu (nutnost vzájemné komunikace)
- c) **motivační** – motivuje řídicí pracovníky středisek k dosažení cílů stanovených rozpočtem, (řídicí pracovníci by se měli podílet i na přípravě rozpočtu)
- d) **kontrolní** – umožňuje kontrolu (porovnání) skutečného vývoje sledovaných veličin s předem stanovenými hodnotami, které jsou dány rozpočtem
- e) **měření výkonnosti** – umožňuje měřit výsledek činnosti středisek (řídicích pracovníků)

Fáze rozpočtového procesu

1. **Příprava rozpočtů** – obsahuje úkony spojené se sběrem dat a informací potřebných pro tvorbu rozpočtů
2. **Sestavení rozpočtu** – vytvoření jednotlivých základních rozpočtů a souhrnných podnikových rozpočtů
3. **Kontrolu plnění rozpočtu a identifikace odchylek** – průběžné srovnávání skutečných a rozpočtovaných hodnot ek. veličin a identifikace jejich odchylek (v průběhu období, kterého se rozpočet týká, i po jeho skončení)
4. **Odstranění odchylek** – odstraňují se negativní dopady těchto odchylek, případně se přijímají opatření, která mají sloužit k eliminaci jejich budoucího vzniku

Fáze rozpočtového procesu

System podnikových plánů a rozpočtů

Základní triumvirát rozpočtů:

- A. rozpočtová výsledovka,
- B. rozpočtová rozvaha
- C. rozpočet peněžních toků

→ syntéza těchto tří podnikových rozpočtů se označuje jako **hlavní podnikový rozpočet** (*Master Budget*)

A. Rozpočtová výsledovka

- výsledek hospodaření (zisk nebo ztráta) = **základní rozpočtové kritérium**
- nejvýznamnější část rozpočtové výsledovky tvoří **rozpočet zisku/ztráty z hlavní výdělečné činnosti podniku**:
  - tvoří **rozpočet výnosů** (odvozený z plánu prodeje) a
  - tři typy **rozpočtů nákladů**:
    1. **rozpočet jednicových nákladů**
    2. **rozpočet přímých nákladů konkrétního druhu výkonu**
    3. **rozpočet režijních nákladů**

Rozpočtová výsledovka

Samostatné části rozpočtové výsledovky tvoří:

- rozpočty nákladů a výnosů, vycházející z předpokládaného **prodeje fixních aktiv a finančních investic**,
- rozpočty nákladů a výnosů, vycházející z předpokládaného **prodeje dalších aktiv, jejichž držení není nezbytné pro realizaci hlavní výdělečné činnosti**,
- rozpočet zúčtovaných nákladových a výnosových úroků, resp. ostatních **nákladů a výnosů, souvisejících s investičními a finančními činnostmi podniku**, a
- rozpočet **rozdělení zisku**.

Rozpočtová výsledovka - ukázka

Rozpočtová výsledovka (účelové člen.nákl.)

Nábytek Moravia, a.s.

Rozpočet změn stavu zásob vlastní výroby

Ocenění polotovarů:	Jednicové náklady (materiál+mzdy vč. SZP)			69 609 000 Kč
TRUHLÁRNA	Počáteční	Konečný	Změna stavu	
	zůstatek	zůstatek		
	polotovarů	polotovarů	polotovarů	
Křeslo STANDARD	587 751 Kč	1 151 699 Kč	563 948 Kč	
Křeslo KLASIK	1 185 520 Kč	539 616 Kč	- 645 904 Kč	
Křeslo PROFESIONÁL	219 153 Kč	392 964 Kč	173 811 Kč	
Celkem	1 992 424 Kč	2 084 279 Kč	91 855 Kč	69 609 000 Kč

Ocenění výrobků:	Jednicové náklady (materiál+polotovary+mzdy vč. SZP)			
ČALOUNĚNÍ	Počáteční	Konečný	Změna stavu	
	zůstatek	zůstatek		
	výrobků	výrobků	výrobků	
Křeslo STANDARD	3 016 355 Kč	3 972 000 Kč	955 645 Kč	-
Křeslo KLASIK	3 559 637 Kč	2 210 400 Kč	- 1 349 237 Kč	-
Křeslo PROFESIONÁL	1 138 912 Kč	1 371 000 Kč	232 088 Kč	-
Celkem	7 714 904 Kč	7 553 400 Kč	- 161 504 Kč	- 11 373 580 Kč

Provozní náklady celkem - 65 210 988 Kč

Provozní výsledek hospodaření 4 398 012 Kč

Úroky

Daň z příjmů (24%)

Zdaněný výsledek hospodaření 4 398 012 Kč

Složky režijních nákladů

- **Fixní složky režie** – vztah k výkonu je jen zprostředkovaný, náklad. úkol je stanoven formou limitu (čas. mzdy, odpisy, nájemné,...)
- **Variabilní složky režie** – vztah k výkonu je těsnější, ale nelze vyjádřit na jednici, náklad. úkol je stanoven **normativem** variabilní režie:
  - normativ určuje RN ve vazbě na předpokládané výkony útvaru
  - např. normativ nákladů na opravy speciál. strojů v závislosti na strojových hodinách

Složky režijních nákladů

- **Smíšené režijní náklady** – nutno rozdělit variabilní a fixní složku (spotřeba energie)
- nástrojem vyjádření nákladového úkolu je **variátor**:
  - zvláštní typ normativu, určuje stupeň závislosti smíšeného RN na **vztahové veličině** (faktor, který ovlivňuje výši režijních nákladů)
  - variátor vyjadřuje, o kolik procent se změní ($\uparrow\downarrow$) smíšené RN, pokud se změní ($\uparrow\downarrow$) vztahová veličina o 100 %

Variátor

- udává, jak velký podíl z celkových režijních nákladů má variabilní charakter
- vyjadřuje podíl variabilních režijních nákladů na celkových nákladech

$$V = \frac{VRN}{RN}$$

kde	V	variátor
	VRN	variabilní režijní náklady, tj. závislé na objemu výkonů střediska
	RN	celkové režijní náklady střediska

Další metody stanovení rozpočtu režijních nákladů

- **odpočet** – odečtou se RN skutečně vynaložené v minulém období
  - **Nevýhody:** vliv nahodilých vlivů na minulý vývoj, zafixování příp. chyb a jejich přenesení do nového rozpočtu.
- **rozpočtování s nulovým základem** – nevychází z minulosti, ale z přehledu činností útvaru, používá normativy s obecnou platností (velká pracnost a časová náročnost)

B. Rozpočtová rozvaha

- tzv. **manažerská rozvaha** liší se obsahem a strukturou od rozvahy finančního účetnictví
- zpracovává se v méně podrobné struktuře
- v jejích vymezených částech se často ani nerozpočtují obraty, nýbrž jen **změna stavu jednotlivých skupin** aktiv nebo pasiv – to platí zejména o **oběžných aktivech a neúročených závazcích hlavní výdělečné činnosti**

Rozpočtová rozvaha - ukázka

Rozpočtová rozvaha

Nábytek Moravia, a.s.

	Rok 200x	Rok 200x+1
Pořizovací cena	24 781 000 Kč	24 781 000 Kč
Oprávky	- 8 725 800 Kč	- 13 186 380 Kč
Dlouhodobý majetek (netto)	16 055 200 Kč	11 594 620 Kč
Polotovary	1 992 424 Kč	2 084 279 Kč
Výrobky	7 714 904 Kč	7 553 400 Kč
Pohledávky	4 324 700 Kč	5 800 750 Kč
Krátkodobý finanční majetek	851 240 Kč	2 082 413 Kč
Oběžná aktiva	14 883 268 Kč	17 520 842 Kč
AKTIVA CELKEM	30 938 468 Kč	29 115 462 Kč
Základní kapitál	15 000 000 Kč	15 000 000 Kč
Výsledky hospodaření min. let	2 367 165 Kč	5 131 501 Kč
Výsledek hospodaření běž. období	2 764 335 Kč	2 810 843 Kč
Vlastní kapitál	20 131 501 Kč	22 942 343 Kč
Závazky	1 806 968 Kč	1 673 118 Kč
Úvěr	9 000 000 Kč	4 500 000 Kč
Cizí zdroje	10 806 968 Kč	6 173 118 Kč
PASIVA CELKEM	30 938 468 Kč	29 115 462 Kč

C. Rozpočet peněžních toků

Plní zpravidla dvě základní **funkce**:

- využívá se jako nástroj **řízení solventnosti a likvidity** a
- jako informační podklad **řízení koordinačních vztahů mezi základními sférami** (aktivitami), které jsou zdrojem tvorby finančních prostředků a jejich racionálního umístění (rozdělení)

Rozpočet peněžních toků - ukázka

Rozpočet peněžních toků (přímá metoda)

Nábytek Moravia, a.s.

Inkas o tržeb	68 132 950 Kč
Úhrada závazků	- 60 884 257 Kč
Úhrada úroků	- 630 000 Kč
Úhrada daně	- 887 520 Kč
Peněžní tok z provozní činnosti	5 731 173 Kč
Peněžní tok z investiční činnosti	- Kč
Splátka úvěru	- 4 500 000 Kč
Peněžní tok z finanční činnosti	- 4 500 000 Kč
Čisté zvýšení peněžních prostředků	1 231 173 Kč
Stav pen.prostředků na počátku	851 240 Kč
Stav pen.prostředků na konci	2 082 413 Kč

Kontrola plnění rozpočtů

- základem kontroly plnění rozpočtů je kvantifikace a analýza rozdílů (tzv. **odchylek**) mezi skutečně dosaženou a rozpočtovanou úrovní hodnocené veličiny
- při **zjišťování odchylek** se **skutečně dosažený výsledek** porovná zpravidla se třemi typy rozpočtů:
- **s absolutním rozpočtem**
- **s rozpočtem lineárně přepočteným** na skutečný objem aktivity (např. na skutečný objem a sortiment vyrobených nebo prodaných výrobků, ujetých kilometrů, hodin oprav a podobně)
- **s variantně přepočteným rozpočtem**, při jehož přepočtu se respektuje závislost, resp. nezávislost (variabilita, resp. fixní charakter) hodnocené rozpočtované veličiny ve vztahu k objemu aktivity

Základní typy odchylek

Podle příčiny a odpovědnosti lze kvantifikovat a analyzovat:

- **kvalitativní odchylky** – vznikají rozdílem mezi rozpočtovanou a skutečnou úrovní dosažené ceny, mzdového ocenění a jiných parametrů souvisejících s oceněním hodnocené veličiny;
- **kvantitativní odchylky** – vznikají naopak z rozdílu mezi rozpočtovanou a skutečnou úrovní naturální spotřeby, prodaných výkonů a jiných parametrů souvisejících s věcnou podstatou hodnocené veličiny;
- **sortimentní odchylky** – kvantifikují rozdíl mezi směrným a skutečným sortimentním složením nakupovaných a prodávaných výkonů;
- **odchylky z výtěžnosti a úspornosti** vynakládaných ekonomických zdrojů a další....

Moderní systémy rozpočtování

V aplikaci jednotlivých typů systému plánů a rozpočtů se prosazují následující tendence:

- A. Od pevných rozpočtů k variantním**
- B. Od indexních rozpočtů k rozpočtování s nulovým základem**
- C. Od rozpočtů stanovených na pevně určené období ke klouzavým rozpočtům**
- D. Od univerzálních vztahových veličin k metodám založeným na vztahu k dílčím aktivitám**
- E. Od limitních k indikativním rozpočtům**

A. Od pevných rozpočtů k variantním

Variantní rozpočet = rozpočet zpracovaný pro různé varianty budoucího vývoje

Prvek **variantních rozpočtů** se objevuje stále častěji, protože:

- budoucí průběh podnikání je v tržních podmínkách stále **obtížnější předvídat**; největší význam má obvykle objem a sortiment prodeje, který však může být značně nejistý;
- budoucí **průběh tzv. závislých veličin** je vhodné usměrnit a hodnotit, až když je znám vývoj nezávisle proměnných; tento závěr se týká např. vývoje variabilních nákladů, ovlivněných objemem aktivit, který je vyvolává;
- techniku variantního rozpočtování výrazně usnadňuje **automatizované zpracování dat**.

B. Od indexních rozpočtů k rozpočtování s nulovým základem

Metoda rozpočtování s nulovým základem tzv. Zero Based Budgeting (ZBB)

- vychází z přehledu činností, které daný útvar **bude nucen provádět v hodnoceném budoucím období**, nikoli z údajů z minulosti
- manažer by měl zvážit, jaké **nezbytně nutné aktivity** bude útvar provádět a jaké jsou jejich nutné náklady
- základem procesu ZBB je **ověřování potřebnosti** určité úrovně poskytovaných výkonů, aktivit a činností, zejména servisních útvarů, u těchto útvarů je **riziko indexního (přírůstkového) rozpočtování nejvyšší**

C. Od rozpočtů stanovených na pevně určené období ke klouzavým rozpočtům

Klouzavé rozpočty (*rolling budgets*) – vymezí se základní rozpočtové období (např. 3 roky), ale po uplynutí 1. roku se doplní další roční období

Zejména kvůli výhodám:

- zajištění **návaznosti** mezi strategickými, taktickými a operativními rozpočty,
- **omezení jednorázového přístupu** k rozpočtům formou "kampaně",
- důraz na rozpočtování jako na **nepřetržitý proces**,
- jsou racionálním kompromisem mezi
  - nebezpečím, které plyne z toho, že se neaktualizují dříve zpracované rozpočty na základě změn, ke kterým došlo uvnitř a vně společnosti
  - snahou přizpůsobit rozpočet, kdykoliv se díky výše uvedeným změnám objeví pochybnosti o jeho splnění.

D. Od univerzálních vztahových veličin k metodám založeným na vztahu k dílčím aktivitám

- Tzv. **AB techniky** (*Activity Based Techniques*) – založené na analýze vztahu nákladů a přínosů k aktivitám
- AB přístupy mají značný obecný potenciál i ve zkvalitnění procesu rozpočtování veličin, spojených s prováděním dílčích aktivit, a následně i činností a podnikových procesů
- Tyto techniky - s ohledem na jejich **pracnost** – je třeba podrobit **analýze "náklady versus přínosy"**
- Jejich aplikace může přinést efekt zejména u aktivit, jejichž vývoj je v indiferentním nebo nepřímém vztahu k objemu prováděných finálních výkonů.

E. Od limitních rozpočtů k indikativním rozpočtům

- **Limitní rozpočty** - absolutně, nebo relativně nepřekročitelné úrovně cílových veličin, tradiční nástroj
- Rozvoj **pozitivní motivace** → posiluje význam **indikativních rozpočtů ovlivnitelných veličin** – absolutní či relativní výše rozpočtů je vázána na dosažení jiné, pro rozvoj firmy významné veličiny, aniž by zároveň byla limitně omezena
  - *příkladem takového rozpočtu je **vazba nákladů na reklamu na vývoj výnosů z prodeje** – indikativní rozpočet tak dává příslušnému manažerovi možnost zhodnotit rozhodovací problém ve všech jeho souvislostech nákladů a přínosů, a tím eliminovat nebezpečí, že např. úspora nákladů může firmu připravit o vyšší prospěch.*

Příklady k samostatnému procvičení

Příklad 1 – rozpočet režijních nákladů (variátor) a kontrola jeho plnění

Měsíční rozpočet režijních nákladů střediska *Zásobování* je 30 000 Kč. Plánované množství výrobních zásob, které budou v daném měsíci přijaty na sklad, je 120 tun. Na základě dlouhodobých propočtů závislosti byl stanoven variátor růstu režijních nákladů ve výši 72. Skutečná spotřeba režijních nákladů byla v tomtéž měsíci 33 350 Kč a na sklad bylo skutečně přijato 138 tun výrobních zásob.

Úkol:

- Analyzujte hospodaření střediska *Zásobování* v oblasti režijních nákladů a zjistěte, zda došlo k úspoře nebo k překročení režijních nákladů.

Příklad 1 – rozpočet režijních nákladů (variátor) a kontrola jeho plnění - řešení

- Rozpočet režijních nákladů i jejich skutečná spotřeba se vztahují k rozdílnému množství přijatých zásob (vztahové veličiny) → aby byly částky režijních nákladů (plánovaná a skutečná) porovnatelné, je nutné přepočítat rozpočet režijních nákladů na **skutečnou úroveň vztahové veličiny**, tedy na skutečné množství zásob přijatých ve sledovaném období

$$\times 100 = 1,15 \times 100 = 15 \%$$

→ došlo ke zvýšení skutečně přijatých zásob o 15 %

Příklad 1 – rozpočet režijních nákladů (variátor) a kontrola jeho plnění - řešení

Z definice variátoru vyplývá následující:

zvýšení zásob o 100 %.....zvýšení režijních nákladů o 72 %

zvýšení zásob o 15 %.....zvýšení režijních nákladů o x %

$$\frac{x}{72} = \frac{15}{100} \rightarrow x = \frac{15 \times 72}{100} = \underline{10,8 \%}$$

Původní rozpočet režijních nákladů musí být **navýšen** o 10,8 %, tím dojde k jeho přepočítání na skutečné množství přijatých zásob.

$$30\,000 \times 1,108 = \underline{33\,240 \text{ Kč}}$$

Tento *přepočtený rozpočet* je možno porovnat s původním rozpočtem režijních nákladů:

$$33\,350 - 33\,240 = \underline{110 \text{ Kč}}$$

Rozpočet režijních nákladů byl v daném období překročen o **110 Kč**.

Příklad 2 – rozpočet režijních nákladů (variátor) a kontrola jeho plnění

Nákl. položka	Vztah. veličina	Variátor	Rozpočet N	Skut. čerp. N	Vztah. vel. předem stanovená	Vztah. veličina skutečná
Spotřeba režijního materiálu	počet strojů v opravě	90	90 000	87 000	52	50
Režijní mzdy	normohodiny režij. dělníků	65	56 000	58 000	2 000	2 100

Úkol:

- Na základě údajů uvedených v tabulce provedte rozbor hospodaření střediska Hlavní výroba v oblasti režijních nákladů.

Příklad 2 – rozpočet režijních nákladů (variátor) a kontrola jeho plnění - řešení

- **Spotřeba rež. materiálu**

- plán 90 000 Kč
- skutečnost 87 000 Kč

Vztahová veličina (počet strojů)

- plán 52
- skutečnost 50

Variátor = **90** (sníží-li se počet strojů v opravě o 100 %, klesnou RN o 90 %)

$50/52 = 96$ → počet strojů v opravě se snížil o 4 %

Snížení počtu strojů o 100 %.....snížení RN o 90 %

Snížení počtu strojů o 4 %.....snížení RN o x %

$$x : 90 = 4 \cdot 100$$

$$x = 90 \cdot 4 / 100 = 3,6 \%$$

Při snížení počtu strojů v opravě o 4 % klesnou RN o 3,6 %.

Nový (přepočítaný) plán RN: $90\,000 \cdot 96,4 \%$ = **86 760 Kč**

Skutečnost ... 87 000 Kč → PŘEKROČENÍ RN O 240 KČ!

Příklad 2 – rozpočet režijních nákladů (variátor) a kontrola jeho plnění - řešení

●	Spotřeba rež. mezd	
○	plán	56 000 Kč
○	skutečnost	58 000 Kč
	Vztahová veličina (normohodiny)	
○	plán	2 000
○	skutečnost	2 100

Variátor = **65** (zvýší-li se počet normohodin o 100 %, vzrostou RN o 65 %)

$2\,100 / 2\,000 = 105\%$ → počet strojů v opravě se zvýšil o 5 %

Zvýšení normohodin o 100 %.....zvýšení RN o 65 %

Zvýšení normohodin o 4 %..... zvýšení RN o x %

$x : 65 = 4 : 100$

$x = 65 \cdot 4 / 100 = 2,6\%$

Při zvýšení normohodin o 5 % se zvýší RN o 3,25 %.

Nový (přepočítaný) plán RN: $56\,000 \cdot 103,25\% = 57\,820$ Kč

Skutečnost ... 58 000 Kč → PŘEKROČENÍ RN O 180 Kč!

Celkově došlo k PŘEKROČENÍ RN o 180 + 240 = 420 Kč.

Příklad 3 - rozpočet režijních nákladů - indexní metoda

Pletařský podnik Fashion, s. r. o. vyrábí tři základní druhy výrobků, kterými jsou vesty, roláky a rozepínací svetry. Společnost sestává ze dvou výrobních středisek (Pletení a Sešívání) a jediného správního střediska. Skutečné režijní náklady zjištěné z nákladového účetnictví společnosti za uplynulý rok uvádí za jednotlivá střediska následující tabulka.

Režijní náklady společnosti v minulém roce:

Příklad 3 - rozpočet režijních nákladů - indexní metoda

	Pletení	Sešívání	Správa	Celý podnik
Režijní materiál	2 079 364 Kč	1 673 264 Kč	976 300 Kč	4 728 928 Kč
Energie	371 215 Kč	64 398 Kč	39 398 Kč	475 011 Kč
Externí služby	643 901 Kč	1 159 022 Kč	3 545 584 Kč	5 348 507 Kč
Mzdové náklady	2 300 178 Kč	873 440 Kč	2 065 385 Kč	5 239 003 Kč
SZP	805 062 Kč	305 704 Kč	722 885 Kč	1 833 651 Kč
Odpisy	1 042 255 Kč	2 332 995 Kč	1 485 133 Kč	4 860 383 Kč
Celkem	7 241 975 Kč	6 408 823 Kč	8 834 685 Kč	22 485 483 Kč

Příklad 3 - rozpočet režijních nákladů - indexní metoda

V následujícím roce, na který se sestavuje rozpočet, se u jednotlivých druhů nákladů předpokládá následující vývoj:

- Materiálové, energetické a mzdové náklady výrobních středisek vzrostou o 10 % z důvodu většího plánovaného objemu výroby, než jakého společnost dosahovala v minulém roce.
- V případě správního střediska se očekává 4% zvýšení mzdových nákladů z důvodu zaměstnání nové administrativní pracovnice na poloviční úvazek.
- Nárůst cen energie dosáhne podle informací zveřejněných v tisku 3 %.
- Nárůst cen nakupovaných služeb se odhaduje na 1 %.
- Mzdový nárůst sjednaný v kolektivní smlouvě s odborovou organizací činí pro příští rok 2 % pro zaměstnance výrobních středisek, zatímco se zvyšováním mezd ve středisku Správa se nepočítá.

Úkol:

- S využitím indexní metody sestavte rozpočty režijních nákladů pro jednotlivá střediska podniku.

Příklad 3 - rozpočet režijních nákladů - indexní metoda - řešení

Celkový index změny jsme stanovili jako součin indexu množství a indexu ceny. Rozpočet na další rok jsme spočítali vynásobením skutečných loňských režijních nákladů celkovými indexy změny.

Příklad 3 - rozpočet režijních nákladů - indexní metoda - řešení

	Pletení		Sešívání		Správa		Celý podnik rozpočet
	Indexy	Rozpočet (Kč)	Indexy	Rozpočet (Kč)	Indexy	Rozpočet (Kč)	
Režijní materiál	1,1*1=1,100	2 287 300	1,1*1=1,100	1 840 590	1*1=1,000	976 300	5 104 191
Energie	1,1*1,03=1,133	420 587	1,1*1,03=1,133	72 963	1*1,03=1,030	40 580	534 129
Externí služby	1*1,01=1,010	650 340	1*1,01=1,010	1 170 612	1*1,01=1,010	3 581 040	5 401 992
Mzdové náklady	1,1*1,02=1,122	2 580 800	1,1*1,02=1,122	980 000	1,04*1=1,040	2 148 000	5 708 800
SZP	1,1*1,02=1,122	903 280	1,1*1,02=1,122	343 000	1,04*1=1,040	751 800	1 998 080
Odpisy	1*1=1,000	1 042 255	1*1=1,000	2 332 995	1*1=1,000	1 485 133	4 860 383
Celkem		7 884 561		6 740 160		8 982 854	23 607 575

Příklad 4 - sestavení komplexního rozpočtu

Podnik vyrábí a prodává průmyslová svítidla.

Pořizovací cena materiálu na jedno svítidlo je 420 Kč, hotová svítidla podnik prodává za 1 120 Kč.

Plán výroby svítidel na první čtvrtletí roku 2017 je následující: leden - 16 000 ks, únor - 17 000 ks.

Na leden vedení podniku plánuje prodej ve výši 15 000 ks.

65 % zákazníků podniku platí ihned při převzetí zboží, zbývajících 35% nakupuje na fakturu s 30 denní splatností.

V listopadu i prosinci 2016 podnik vyrobil i prodal vždy 20 000 ks svítidel.

Nákup materiálů probíhá v návaznosti na objem výroby, vzhledem k dodacím lhůtám je nutné objednávat materiál jeden měsíc před jeho dodáním.

Dodavatel požaduje zálohu ve výši 50% při objednání materiálu, zbytek podnik obdrží na fakturu s měsíční splatností.

Příklad 4 - sestavení komplexního rozpočtu

Mzdové náklady, které činí 90 Kč na jedno svítidlo, se vyplácejí vždy v následujícím měsíci. Ostatní variabilní náklady, které činí 205 Kč na jedno svítidlo, jsou splatné v běžném měsíci.

Podnik oceňuje výrobky na úrovni variabilních nákladů. Výrobní cyklus podniku je relativně krátký, veškerý materiál dodaný během měsíce je v daném měsíci i zpracovaný do finálního produktu.

Rozpočet fixních nákladů na jeden měsíc je 3 800 tis. Kč, z toho jsou 1 100 tis. Kč odpisy dlouhodobého majetku a 450 tis. Kč časové rozlišení nájemného na leden až březen (nájemné

na tři měsíce ve výši 1 350 tis. Kč je splatné vždy na začátku čtvrtletí předem).

Ostatní fixní náklady jsou splatné v běžném měsíci.

Sazba daně z příjmu je 19 %.

Příklad 4 - sestavení komplexního rozpočtu

- Rozvaha k 1. lednu 20xx je následující:

Aktiva	tis. Kč
Dlouhodobá aktiva	13 500
Zásoby materiálu	160
Zásoby výrobků	980
Pohledávky - odběratelé	7 840
Zaplacené zálohy	3 150
Peněžní prostředky	310
<i>Celkem aktiva</i>	<i>25 940</i>

Pasiva	tis. Kč
Zákl. kapitál a nerozdělený zisk	19 940
Zisk běžného období	0
Závazky – zaměstnanci	1 800
Závazky – dodavatelé	4 200
<i>Celkem pasiva</i>	<i>25 940</i>

Sestavte rozpočetní výsledovku, výkaz peněžních toků za leden 20xx a rozvahu podniku k 31. lednu 20xx

Příklad 4 - sestavení komplexního rozpočtu - řešení

Výsledovka za leden 20xx v tis. Kč:

Tržby	16 800 = 15 000 ks x 1 120 Kč
Materiál	-6 300 = 15 000 ks x 420 Kč
Mzdy	-1 350 = 15 000 ks x 90 Kč
Variabilní režie	<u>-3 075</u> = 15 000 ks x 205 Kč
Marže	6 075
Fixní režie	<u>-3 800</u>
Zisk před zdaněním	2 275
Daň ze zisku	<u>-432</u> = 2 275 x 19 %
Zisk po zdanění za leden	1 843 Kč

Příklad 4 - sestavení komplexního rozpočtu - řešení

Výkaz peněžních toků za leden 20xx tis. Kč:

Příjem - prodej za hotové	10 920 = 16 800 tis. Kč x 65 %
Příjem - prodej na fakturu	<u>7 840</u> = 20 000 ks x 1 120 Kč x 35 %
Příjem od zákazníků celkem	18 760
Výdaj za materiál - záloha dod.	-3 570 = 17 000 ks x 420 Kč x 50 % (na únor)
Výdaj za materiál - doplatek dod.	-4 200 = 20 000 ks x 420 Kč x 50 % (za prosinec)
Výdaj na mzdy	-1 800 = 20 000 ks x 90 Kč (za prosinec)
Výdaj na variabilní režii	-3 280 = 16 000 ks x 205 Kč (na vyrobené kusy)
Výdaj na fixní režii	-2 250 = 3 800 Kč – 1 100 Kč odpisy – 450 Kč čas.rozliš.
Nájemné	<u>-1 350</u> = 450 Kč x 3 měsíce
Čistý peněžní tok za leden	2 310 Kč

Příklad 4 - sestavení komplexního rozpočtu - řešení

Rozvaha podniku k 31. lednu 20xx (v tis. Kč):

Aktiva	1.1.20xx	Transakce za leden 2017	31.1.20xx
Dlouhodobá aktiva	13500	měsíční odpis -1100	12400
Zásoby materiálu	160	nezměněný zůstatek, vše co je nakoupeno je i spotřebováno v běžném měsíci	160
Zásoby výrobků	980	+1000ks*(420Kč+90Kč+205Kč)	1695
Pohledávky - odběratelé	7840	-18760 (VTP)+16800 (výsledovka)	5880
Zaplacené zálohy	3360	-3360(vyúčt. 01/17)+3570 (VPT)	3570
Peněžní prostředky	310	z výkazu pen. toků 2310	2620
Náklady příštích období	900	3*450 VPT-450 výsledovka	900
Celkem aktiva	26 150	1075	27 225

Příklad 4 - sestavení komplexního rozpočtu - řešení

Rozvaha podniku k 31. lednu 20xx (v tis. Kč):

Pasiva	1.1.2017	Transakce za leden 2017	31.1.2017
Zákl. kapitál a nerozdělený zisk	20150	beze změny	20150
Zisk z běžného období	0	z výsledovky	1843
Závazky - zaměstnanci	1800	-1800 (VTP)+16000*90 Kč	1440
Závazky - dodavatelé	4200	-4200(VTP)+16000ks*420*50%	3360
Daň z příjmů		z výsledovky	432
Celkem pasiva	26 150	1075	27225

Děkuji za pozornost

Ing. Lenka Strýčková, Ph.D.

+420 485 352 369

lenka.stryckova@tul.cz

www.com.tul.cz